

Socialförsäkringsutskottets betänkande**1976/77:17****med anledning av motioner om vissa läkemedelsfrågor m. m.****Motionerna**

I motionen 1976/77:352 av herr Wachtmeister i Staffanstorp (m) hemställs att riksdagen hos regeringen anholder att regeringen överväger en sådan ändring i kungörelsen (1954:520) med förteckning över kostnadsfria läkemedel att även sjukdomen psoriasis intages i denna förteckning.

I motionen 1976/77:462 av herr Börjesson i Falköping (c) och fröken Pehrsson (c) hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en ändring av gällande förteckning över kostnadsfria läkemedel så att även sjukdomen psoriasis ingår i denna förteckning.

I motionen 1976/77:559 (jfr 1976/77:558) av fru Lantz m. fl. (vpk) hemställs att riksdagen hos regeringen anholder om prövning av huruvida menstruationsskydd försålda på apotek kan inbegripas i sjukförsäkringen tillhörande rabatterade varor.

I motionen 1976/77:697 av fru Swartz (fp) och herr Stensson (fp) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om fri medicin till patienter med långvarig psykisk sjukdom.

Gällande bestämmelser m. m.

I sjukförsäkringens förmåner ingår ersättning för läkemedelskostnader. Ersättningen regleras bl. a. i förordningen (1954:519) angående kostnadsfria och prisnedsatta läkemedel m. m. Enligt huvudregeln skall under vissa angivna förutsättningar på apotek kostnadsfritt eller till nedsatt pris tillhandahållas läkemedel som ordinerats av läkare eller tandläkare.

Den som omfattas av sjukförsäkringen och som lider av långvarig och allvarlig sjukdom kan utan kostnad erhålla läkemedel, som enligt vad regeringen förordat skall tillhandahållas kostnadsfritt vid sådan sjukdom. Särskild förteckning är fastställd över sådana avgiftsfria läkemedel (SFS 1954:520).

I andra fall sker nedsättning av fastställt pris för samtidigt förskrivna och inköpta läkemedel med hälften av det belopp varmed priset överstiger 5 kr. och hela det belopp varmed priset överstiger 35 kr. Högsta kostnaden per inköp blir därför 20 kr.

Frågornas tidigare behandling

Läkemedel

De nuvarande principerna för läkemedelsrabatteringen grundar sig på beslut av 1967 års riksdag (prop. 1967:135, 2LU 58, rskr 338). Beslutet medförde att det högsta belopp som någon behövde erlägga för varje inköp av medicin på recept blev 15 kr. Denna gräns har sedermera genom ändring av rabatteringsreglerna vid 1975 års riksdag höjts till 20 kr. (prop. 1975:36, SfU 1975:16, rskr 125).

En redogörelse för bakgrunden till 1967 års reform har lämnats i utskottets betänkande SfU 1975/76:42. I detta betänkande behandlades bl. a. två motioner med yrkande om att även sjukdomen psoriasis skulle tas in i förteckningen över sådana sjukdomar som medför rätt till kostnadsfria läkemedel. Motionerna remissbehandlades. Vidare behandlades en motion, vari begärdes en utredning som syftade till att inom sjukförsäkringen införa ett avgiftstak för den försäkrades årliga läkemedelskostnader. Utskottet framhöll att de nuvarande reglerna angående läkemedelsförmåner visserligen innebar ett högkostnadsskydd för dem som hade stort behov av läkemedel. Med hänsyn till vad som anförts i motionerna och i remissyttrandena fanns det emellertid anledning utreda frågan om och i vad mån skyddet borde ytterligare förstärkas. Utskottet ansåg att en sådan utredning borde ske inom ramen för den under år 1975 tillsatta socialpolitiska samordningsutredningens arbete, vilket borde ges regeringen till känna. Riksdagen biföll utskottets hemställan (rskr 378), varefter regeringen den 10 juni 1976 beslutat överlämna skrivelsen till socialpolitiska samordningsutredningen (S 1975:02).

Kostnader för menstruationsskydd

I utskottets betänkande SfU 1975/76:42 behandlades också en motion som syftade till att försäljning av menstruationsskydd skulle ske på apotek och då inbegripas i sådana varor som rabatterades genom sjukförsäkringen. Socialförsäkringsutskottet, som avstyrkte motionsyrkandet, påpekade att Apoteksbolaget redan vidtagit åtgärder för att konsumenterna skulle kunna tillhandahållas menstruationsskydd till rimliga priser. Förutom redan existerande storförpackningar av dambindor skulle i fortsättningen även tillhandahållas storförpackningar om 100 st. tamponger till en kostnad av 26:25 kr. Eftersom en storförpackning för de flesta kvinnor torde täcka behovet av skydd under ett halvt år kom, med en sådan prissättning, rabatteringen av kostnaderna i enlighet med de regler som gällde för läkemedel att ge liten effekt. Utskottet kunde inte dela motionärens uppfattning att menstruationsskydd borde jämföras med sådana läkemedel som förskrivs av läkare vid sjukdom. En sådan utvidgning av läkemedelsförmånerna från den allmänna försäkringen förutsatte enligt utskottets mening att man generellt omprövade försäkringsersättningen i fråga om såväl receptfria lä-

kemedel och farmaceutiska varor i övrigt som alla de hygieniska artiklar vilka kunde betecknas som nödvändighetsvaror. Riksdagen följde utskottet.

Det kan nämnas att riksdagen vid såväl 1975 som 1975/76 års riksmöten haft att ta ställning till motioner, som syftat till åtgärder från statens sida för att åstadkomma produktion och distribution av menstruationsskydd till lägre priser (NU 1975:6 och 1975/76:38). Även innevarande riksmöte kommer en motion (1976/77:558) med samma syfte att behandlas av näringsutskottet.

Utskottet

Läkemedel tillhandahålls på apotek antingen till rabatterat pris, vilket medför att kostnaden vid varje inköpstillfälle uppgår till högst 20 kr. eller, vid långvariga och allvarliga sjukdomar, helt kostnadsfritt. De sjukdomar som grundar rätt till kostnadsfri medicin finns angivna i en av regeringen utfärdad kungörelse (1954:520).

I motionerna 352 av herr Wachtmeister i Staffanstorp samt 462 av herr Börjesson i Falköping och fröken Pehrsson hemställs att psoriasis skall uppföras på förteckningen över de sjukdomar som grundar rätt till kostnadsfri medicin medan fru Swartz och herr Stensson i motionen 697 begär att medicin skall lämnas kostnadsfritt även till patienter med långvarig psykisk sjukdom.

Som inledningsvis nämnts behandlade utskottet föregående år i betänkandet SfU 1975/76:42 motioner som anknöt till frågan om högkostnads-skyddet för personer med stora läkemedelsbehov. Två av dessa motioner hade samma syfte som motionerna 352 och 462. Utskottet framhöll därvid att det fanns anledning utreda frågan om och i vad mån skyddet mot höga medicinkostnader borde ytterligare förstärkas och att en sådan utredning borde ske inom ramen för den socialpolitiska samordningsutredningens arbete. Frågan ingår numera i utredningens uppdrag.

Med hänsyn härtill och då utskottet inte anser sig böra föregripa utredningens arbete saknas anledning att nu vidta några ändringar i de bestämmelser som reglerar frågan om kostnadsfria eller prisnedsatta läkemedel. Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat motionerna 352, 462 och 697.

Utskottet behandlade förra året också en motion av samma innehåll som motionen 559 av fru Lantz m. fl., nämligen att menstruationsskydd som säljs på apotek skall omfattas av rabatteringsreglerna för läkemedel. Utskottet avstyrkte bifall till motionen och påpekade i samband därmed att en rabatterning av kostnaderna för sådana skydd skulle ge liten effekt med hänsyn till den prissättning som Apoteksbolaget tillämpade på varorna. En utvidgning av rabatteringsreglerna i enlighet med motionärernas önskan förutsatte enligt utskottets mening att man generellt omprövade försäkrings-

ersättningen i fråga om såväl receptfria läkemedel och farmaceutiska varor i övrigt som alla de hygieniska artiklar vilka kunde betecknas som nödvändighetsvaror.

Utskottet vidhåller denna uppfattning, som godtogs av riksdagen, och avstyrker följaktligen bifall till motionen 599.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionerna 1976/77:352, 1976/77:462, 1976/77:559 och 1976/77:697.

Stockholm den 15 februari 1977

På socialförsäkringsutskottets vägnar

SVEN ASPLING

Närvarande: herrar Aspling (s), Carlsson i Vikmanshyttan (c), Ringaby* (m), Augustsson (s), Magnusson i Nennesholm (c), Karlsson i Ronneby (s), fröken Bergström (fp), fru Håvik (s), fröken Pehrsson (c), herrar Åkerlind (m), Nilsson i Kristianstad (s), Andersson i Nybro (c), Andersson i Edsbro (c), fröken Engman* (s) och herr Larsson i Vänersborg (s).

*Ej närvarande vid betänkandets justering.